

„Kdor je bil sodobnik
vojne, je bil in je dolžan
boriti se proti vojni. Kdor
je sodobnik fašizma, je
dolžan boriti se proti fa-
šizmu“. Leonhard Frank

AKADEMSKO GLASILO ZA UNIVERZNA IN JAVNA VPRAŠANJA

Odgovornost generacije

Ob vseh velikih zgodovinskih prelomih in idejnih preobratih v zgodovini človeštva je bila v prvi vrsti mladina nositeljica življenja in prvobornostelja za napredne ideje človeštva. Iz nujnosti, ker ji mora biti pogled usmerjen v bodočnost, išče pogumno življenju novih in najprikladnejših oblik in nadaljuje v procesu človeštva tam, kjer so stare generacije onemogle in odpovedale. Tako je v vsakem času z mladino, ki je svobodna, neodvisna od odmi-rajočih strank in ki ji je najvišji zakon služba spo-znani resnici.

Tragedije, ki jih doživlja danes človeštvo, nam kažejo, da stojimo zopet na taki prelomnici, ko naj iz potokov prelite človeške krvi vzklije človeštvu novo in lepše življenje. V tem usodnem času rastejo generacije, ki stoje pred težkimi in odgovornimi nalogami, generacije, na katere je Jean Richard Bloch v reviji »Europe« nekoč naslovil tele besede: »Vam je dana naloga zopet dvigniti prapor pravega človečanstva. Vi mladi močje ste poklicani okuženo evropsko atmosfero očistiti. Storite to brez sovraštva, pa tudi brez usmiljenja!... vzpostavite zopet človeško družbo, katero bodo vodili ljudje v polnem pomenu besede.«

Ko spremljamo aktivnost mladine po vsem sve-tu, njene napore za ohranitev miru, vemo, da se mladina danes te svoje odgovornosti zaveda. Za-vedata se je španski in kitajski študent, ki že bra-nita svoje zemlje pred tujimi imperializmi v strel-skih jarkih. Zaveda se je evropska in ameriška mla-dina, ki se zbira h kongresom in konferencam in skuša reševati gospodarska, socialna in politična vprašanja, v katerih se oni, ki jim je dano, da vo-dijo usodo človeštva, ne morejo zediniti.

In kako je z mladino na Slovenskem, kako še prav posebno z akademsko mladino, ki je na med-narodnem forumu nismo slišali, dasi bi morda od vseh evropskih narodov Slovenci bili najbolj po-trebni, da sliši Evropa in ves svet o nas.

O slovenski mladini čitamo, da pozdravlja na zborovanjih doma in drugod svoje politične vodi-telje. Ob takih in podobnih manifestacijah gledamo mlade ljudi v takih in drugačnih uniformah, ko kli-čejo politični ideji, ki ni njihova.

Akademsko življenje, smo ugotovili v zadnjih številkah, da ždi na mrtvi točki.

Ko se oziramo po slovenski politični dejavnosti zadnjih dvajsetih let, pišemo z neizprosno kritič-nostjo obsodbe našim starejšim generacijam. Še več! Danes ugotavljamo njih izkoreninjenost v tem narodu, saj postaja vsak dan bolj jasno spoznanje, da so nehali živeti z ljudstvom in za ljudstvo. In tako smo se znašli v dovolj tragičnem dejstvu, da je ta narod danes brez vodnikov, ki bi jim mogli in smeli zaupati.

Vsa odgovornost in vse delo bodočnosti leži danes na mladih generacijah. Ko prehajamo po poti, ki smo jo spoznali za pravilno, preko starih ge-neracij, preko negacije v konstruktivizmu, nam mora biti prav iz napak teh naših generacij eno nadvse jasno: Da mora vsako gibanje, ki naj bo plodno za slovensko življenje, vključevati v sebi visoko moralno in umsko stojiče posameznike, ki bodo iz polnega čuta odgovornosti razumeli »kul-turne, gospodarske in politične tendence, ki obvla-dujejo svet, spraviti v sklad z domačimi razmera-mi« (Albin Prepeluh). Brez takih odgovornih osebnosti, ki naj bi iz spoznanja potreb te zemlje in člo-veka, ki na njej živi, usmerjali tokove našega jav-nega življenja, je vsako gibanje brez moči, da se kdaj afirmira in preporodi naše javno življenje.

Dejstvo je, da so se vse velike množične mani-festacije, ki so pretresale Evropo v 19. stoletju in ki so šle za socialno in duhovno osvoboditvijo člo-veka, izrodile na Slovenskem v malo plodne dile-tantizme, ki niso prinesle osvoboditve slovenskim množicam. Danes se vprašujemo, ali naj bo tudi delo generacije od danes, generacije z zgodovinsko

Po zasedanju banskega sveta

Ustava z dne 3. sept. 1931. je razdelila državo na 9 banovin, na katere je prenesla posamezne agende državne uprave. Sredstva za izvrševanje nalog dobivajo banovine iz centralnih fondov in iz samoupravnih davščin. Posebej pomemben je fond, ki se vanj steka davek na poslovni promet. Vsota, ki se v njem nabere, se razdeli po ključu 8:2 med pasivne in aktivne banovine (dravska, savska, do-navska, Beograd), teh 20%, ki odpadejo na aktiv-ne banovine, pa med nje po številu prebivalstva. Enako se deli po številu prebivalstva med bano-vine tudi denar iz fonda centraliziranih banovinskih trošarin. Samoupravne davščine pa obstoje iz ba-novinske doklade na neposredne davke, iz zdrav-stvenih, cestnih in šolskih doklad in iz raznih tro-šarin.

Ista ustava predpisuje za vsako banovino po-seben banovinski svet, ki se naj voli vsaka 4 leta z občin in neposrednim glasovanjem. Ta svet ima moč izdajati v posameznih banovinah uredbe z za-konsko močjo, potrjuje proračun in izbira iz svoje srede poseben banovinski odbor, ki je samoupravni izvršilni organ v banovini. Vendar ta določba v ustavi do danes še ni bila izvedena.

Namesto tega samoupravnega zakonodajnega in izvršilnega banovinskega sveta, kot ga predpi-suje ustava, se sestaja vsako leto ob sprejetju pro-računa banski svet, ki nima niti točno določenega delokroga in je brez oblasti, če izvajamo neka-tere občinske zadeve. Letos se je sestel že devetič. Njegov pomen je predvsem v tem, da nam vsako leto odkrije naše narodne potrebe v celoti in da predstavlja kal, iz katere se naj razvije popolna samouprava, ki je za Slovenijo v gospodarskem in kulturnem pogledu življenjskega pomena.

Ali, ker so se prva leta sestajali na njem, kakor pravi »Ponedeljski Slovenec« z dne 14. febr. t. l., ljudje, ki so bili najstrastnejši pristaši centralizma, ki torej niso bili upravičeni govoriti v imenu slo-venskega naroda, je zelo zanimivo, ogledati si delo in sklepe sedanjega banskega sveta, ki ga, ka-kor trdi isti list, sestavljajo ljudje, ki drugače mi-slijo, ki vedo, da je bodočnost države le takrat varna, ako je urejena po željah državljanov.

Lanski proračun je znašal 119.9 milj. din, letošnji 129.8 milj. din. Lanski je bil od prejšnjega višji za 23%, to zaradi tega, ker je banovina morala prevzeti od občin vzdrževanje ljudskih šol. Nujno bi bilo, da bi se občinske doklade za enako vsoto zmanjšale. Da pa temu ni tako, nam dokazujejo v zadnjem času poročila posameznih občin, ki svo-je doklade celo zvišujejo (Bled od 35% na 40%, Cerklje pri Kranju od 50% na 136% itd.). Letošnje povišanje pa odpade v glavnem na račun anuitete banovinskega posojila 63 milj. za sanacijo Zadrufne zveze. Največji postavki v obeh proračunih sta po-stavki za prosvetni in tehnični oddelek. Prva za-radi skrbstva za ljudske šole, druga zaradi tega, ker je razmerje med državnimi in samoupravnimi cestami pri nas v primeri z drugimi banovinami krivično.

Proračun se nam mora zdeti kljub temu, da se leto za letom zvišuje, zelo majhen, če upoštevamo, da se število poslov, ki jih država prenaša na ba-

odgovornostjo in zgodovinskimi nalogami na Slo-venskem le neploden diletantizem, njena borba za osvoboditev slovenskega človeka v primeri z ev-ropskimi tokovi z istimi smotri le farsa.

Ko se bo slovenska akademska mladina z vso jasnostjo zavedla svoje zgodovinske odgovornosti, ne bomo več ugotavljali mrtvih točk. In da se mla-dim ljudem ta čut odgovornosti privzgoji, da bo-do prišli do spoznanja o važnosti funkcije, ki jo v tem občestvu imajo, v tem je naloga vseh, ki se zavedajo, da gre danes na Slovenskem in v Evropi za velike stvari.

novino, vedno več. Če pa vemo, da država za kritje proračuna naši banovini ne prispeva niti de-setine, pridemo do zaključka, da je celo previsok, ker so za njegovo kritje potrebne tako visoke do-klade, kot jih nima nobena druga banovina. V kmečkih občinah dravske banovine znašajo samo-upravne davščine 138 din na prebivalca, v Vojvo-dini 110, v savski banovini 98, v moravski le 43 din. V mestnih občinah je nesorazmerje še bolj priostreno. Tako odpade na enega prebivalca v dravski banovini 719 Din, v Vojvodini 219, v sav-ski banovini 330, v ostalih niti 200 din ne.

Ker pa so samouprave navezane pri nas malo-dane samo na te doklade, katerih del se seveda odteka v centralne fonde, je jasno, da so se morale zelo zadolžiti, če so hotele zadostiti le najnujnejšim potrebam. V kmečkih občinah Slovenije odpade na osebo 13 din, v vardarski banovini 8.54, v ostalih znatno manj samoupravnega dolga. V mestnih ob-činah je podobno razmerje. Poleg tega pa morajo v dravski banovini plačevati še dolgeve cestnih odborov, ki jih v drugih banovinah ne poznajo. Te številke so tem resnejše, ker je Slovenija preobrem-enjena tudi z državnimi davki. Natančne številke o tem niso znane, ker naša statistika zadnja leta ne objavlja več dohodkov po pokrajinah.

V podkrepitev teh naših trditev, da je Slove-nija davčno preobremenjena pokrajina in da so vse govorice o bogati Sloveniji le bajke, naj navede-mo nekaj izjav banskih svetnikov.

Dohodek Slovenije je v l. 1936. padel radi slabe letine za 444 milj. din. Če k temu prištejemo še višji izdatek Slovenije za nabavo žita, ker so cene žitu močno narasle, lahko cenimo, da je padel narodni dohodek Slovenije v l. 1936. za pol milijarde din.

Prepričevalen znak obubožanja je, da šolski otroci nimajo niti za obleko. Število učencev je padlo za 1700. Četrtnina šolskih poslopij je v takim stanju, da sploh ne ustreza higienskimi predpisom. Za najnujnejša dela pri ureditvi hudournikov bi rabili 150 milj., porabili smo jih 17.

Število slovenskih publikacij pada. Še poraznej-še so ugotovitve z letošnjega zasedanja. Ker dol-guje država Sloveniji za bolniške stroške 8.800.000 din in ker po vsej verjetnosti ni računati s plači-lom, se je morala šolska doklada zvišati od 26% na 35%.

Dočim je v drugih banovinah, ki nimajo važnih mednarodnih cest, državnih cest do 42.41%, jih je v dravski le 18%.

V ljudskem šolstvu manjka še 251 moči.

Davka na skupni promet plačujemo v centralni fond 33 milj., nazaj ne dobimo niti desetine.

Če strnemo vtise iz obeh zasedanj vidimo:

1. Država, ki daje v drugih banovinah sredstva za gradnjo reprezentativnih poslopij, ne izpolnjuje svojih obveznosti do Slovenije, katera si pomaga na ta način, da zvišuje samoupravne dajatve, kar vodi v preveliko obremenitev našega gospodarstva z dajatvami. Industrija se temu izogiba s selitvijo v južne pokrajine.

2. Dravska banovina je prikrajšana pri dotaci-jah iz centraliziranih fondov davka na skupni pro-met in centraliziranih banovinskih trošarin.

3. Država kljub temu v večji meri kot na druge banovine prenaša na Slovenijo svoje dolžnosti.

Vse to je privedlo do tega, da Slovenija kljub gospodarski konjunkturi ne more doseči položaja izza časov pred krizo, dočim so druge banovine to stanje ne samo dosegle, ampak ga celo izbolj-šale. Gospodarski položaj Slovenije še poslabšuje dejstvo, da dravska banovina nima od zvišanja cen agrarnih produktov nobenega dobička, ker jih mo-

Zaradi dogodkov v preteklem tednu, ki so nas zaposlili na univerzi, smo za en teden zakasnili. Prosimo vse naročnike, da nam zamudo oprostite.

ra uvažati. Zato se v Sloveniji narodno premoženje manjša, življenjski standard pada, kulturno življenje zastaja.

Iz tega položaja je, kot se je izrazil na lanskem zasedanju dr. Vidic, le en izhod: »Decentralizacija državne uprave naj se čimprej izvede. Centralni fond v Beogradu pa se ne smejo ustanavljati. Vztrajati moramo pri svojih zahtevah po popolni samoupravi, ki bo res samouprava.«

Referati na lanskem in letošnjem zasedanju se torej strinjajo v tem, da je Slovenija pasivna pokrajina, ki ji pripadajo od države večje dotacije. Vendar je razlika v tem, da so povišanje dotacij lani zahtevali, da so zahtevali gospodarsko in kulturno samoupravo, dočim je letos ostalo le pri golih konstatacijah. Vzroka za to v gospodarskem stanju, ki se je prej poslabšalo, kot zboljšalo, ne moremo najti.

Program Akademske akcije

Izpopolnitev fakultet, univerzna poslopja in dijaške socialne ustanove, to so trojica univerznih problemov, ki se reševani pa nereseni vlečejo že vseh 20 let obstoja naše univerze. Njih reševanje nosi značilen pečat slov. kulturnega in še posebno političnega življenja.

Iz dneva v dan se pehamo za izpopolnitev in ohranitev posameznih fakultet; razbijamo se ob vprašanju dijaških socialnih ustanov, ki so si ga po računu, ki je vsakomur jasen, vzele v zakup stranke.

Vprašanje univerznih poslopij, zazidalni program univerze (če se lotimo samo tega) je zavil v množico domnevanj in »misli«.

L. 1927. je fakultetni svet tehn. fakultete sklenil: tehnična fakulteta zastopa stališče, da je v sedanjih razmerah najbolj idealno zemljišče za zgradbo celokupne univerze Kozlerjevo poselstvo, in: zemljišče poleg začasnega poslopja tehn. fakultete na Mirju ostane v evidenci za nadaljnje začasne potrebe tehn. fakultete. In če je stavila univerza za odkup Kozlerjevega zemljišča v proračunu 1925/26 polovično potrebno vsoto (4.000.000 Din), nam ti dve dejstvi dokazujeta, da je bila takrat univerzna uprava na jasnem glede rešitve tega osnovnega vprašanja.

Danes je univerza ta načrt opustila. Še več, danes univerza sploh nima enotnega izdelanega programa, zato prepušča pristoje predstojnikom posameznih institutov. Univerzna gradbena komisija ima samo nalogo pospešiti, »da bi bili načrti preluksorizirani«.

Ni nam znan odgovor univerze na resolucijo UIA (zveza jugosl. inženirjev in arhitektov), s katero zahteva ta smotreno in načrtno zazidalno delo, osnovano na maksimalnih zahtevah. Za zelo značilno pa smatramo zatiranje univerznih oblasti, da ni denarja za gradbeno komisijo, kot jo UIA predlaga, in da bi z denarjem, ki bi bil za to potreben, lahko že kaj malega zazidali.

Tudi A. A. nima nikakega programa, nobenih svojih široko zasnovanih, neslučajnih zahtev. A. A. le slepo sledi meglenim univerznim zazidalnim zahtevam (»Ne moremo nasprotovati gg. profesorjem« je izjavil letošnji predsednik A. A.).

Za rešitev zazidalnega programa slov. univerze pa se nam zdi potrebno, da se ugotovi resoluciji UIA in da se njene zahteve razširijo:

1. Rektorat naj skliče komisijo zastopnikov univerze, kr. banske uprave, ljubljanske mestne občine in UIA.
2. Komisija naj določi prostor, kjer se bo zidala popolna univerza.
3. Komisija naj oceni, uredi in prilagodi določeno prostoru zbrane maksimalne programe posameznih fakultet.
4. Komisija naj sestavi dokončni zazidalni načrt popolne univerze.
5. Komisija naj uredi vprašanje potrebnih kreditov za javni razpis načrtov.
6. Komisija naj uredi vprašanje pridobitve potrebnih kreditov.

Priporoča se:

Modni salon „JAKA“
Jaklič Vili

Ljubljana, Vidovdanska 1

Dijaki 20% popust

Juridične uredbe

V mnogih državah so po svetovni vojni začeli razmišljati o tem, kako bi reformirali študij na juridičnih fakultetah. Zadnja leta je vprašanje že toliko dozorelo, da so nekateri listi objavljali obširne ankete, kjer so profesorji in študentje juridičnih fakultet stavili predloge, kako bi študij zmodernizirali in spravili v sklad z duhom časa, z novimi gospodarskimi in kulturnimi potrebami naroda. — Vprašanje reforme študija na juridičnih fakultetah je že nekaj let tudi pri nas aktualno. In vendar je razlika, kako hočemo rešiti vprašanje mi in kako n. pr. Čehi. Pri nas se namreč ne govori o reformi, o izboljšanju, temveč le o izenačenju študija na vseh treh univerzah. Nekaj fakultetnih uredb smo že dobili v zadnjih letih. Bile so sprejete brez sodelovanja študentov in tudi proti interesom študentov. Za našo juridično uredbo še ni prepovedno. Juristi moramo vztrajati na tem, da pri sestavi naše fakultetne uredbe sodelujemo preko naših zastopnikov v strokovnih društvih. Z veseljem bomo sprejeli uredbo, ki bo boljša od dosedanje, pozdravili bomo uredbo, ki bo omogočila študentom, da pridejo do popolnejšega in temeljitejšega znanja, do jasnih in kritičnih pogledov v sodobnih socialnih, gospodarskih in političnih vprašanjih.

Z isto odločnostjo pa bi znali odkloniti uredbo, ki bi ovirala svobodo študija s kakršnimikoli formalnimi določbami ali pa bi zahtevala od juristov prevelike finančne žrtve.

V naslednjem prinašamo glavne določbe juridičnih uredb, katere so danes v veljavi za ljubljansko, zagrebško in beograjsko univerzo, s kratkimi pripombami o češki in francoski jur. uredbi.

Juridična uredba na ljubljanski univerzi:

Doba rednega študija traja osem semestrov. Pred položenim pravnozgodovinskim izpitom mora slušatelj poslušati tri semestre. Zadnji semester pred izpitom mora poslušati predavanja, to se pravi, mora imeti potrjen semester. Semester je veljaven, če ima slušatelj potrjenih 20 ur na semester, ali 60 ur za dobo pred izpitom. V istem odd. veljajo ure, ki presegajo ta minimum, tudi za semester, v katerem nima slušatelj dovolj ur. Vpis je možen ali v zimskem ali v letnem semestru. Predavanja na I. odd. so iz rimskega prava, cerkvenega prava (kat. in pravosl.), zgodovinskega razvoja sedanjega javnega in zasebnega prava, pravne zgodovine Južnih Slovanov in filozofije. Razen filozofije so vsi izpitni predmeti. Za pravnozgodovinski državni izpit so 3 roki: v začetku in ob koncu zimskega semestra in ob koncu letnega semestra. Pravnosodni in državoslovni izpit se lahko polagata skozi vse leto in to če ima kandidat potrjenih pet semestrov po opravljenem pravnozgodovinskem državnem izpitu.

Če se javi kandidat k izpitu v zadnjem semestru, mora biti vpisan na ljubljanski univerzi, pozneje to ni potrebno.

Predmeti pravosodnega drž. izpita so: 1. obče državljansko pravo, 2. trgovsko in menično pravo, 3. civilno sodno postopanje, 4. kazensko pravo in kazensko sodni postopek.

Predmeti državoslovnega drž. izpita so: ustavopravna veda, upravno pravo, narodno gospodarstvo, finančna veda, meddržavno pravo. V drugem odd. (5 sem.) mora imeti slušatelj potrjenih 92 ur, v enem semestru more imeti tudi le 12 ur. Predmete pravosodnega drž. izpita mora vpisati tri semestre, državoslovnega drž. izpita pa dva semestra. Vrsten red je po izbiri. Pred pričetkom študija mora kandidat imeti potrjenih 92 ur, v enem semestru mora kandidat plačati drž. takso in izpraševalnino. Če prosi kandidat za oprostitev izpraševalnine, mora predložiti ubožno spričevalo. Izpraševalnina znaša 50 din, državna taksa 30 din, prošnja za pričetek k izpitu mora biti kolkovana z 10 din.

Izpitni so ustni in javni, komisija se posvetuje in glasuje tajno. Sklepa se z absolutno večino glasov s predsednikom. V slučaju enakosti glasov obvelja mnenje, ki je za kandidata manj ugodno. Ocene izpita so nezadostno, zadostno in dobro. Če je uspeh soglasno »dober« so tudi lahko odlike iz enega ali več predmetov. Če se kandidat zavrne, odloči komisija, ali se lahko pripravi v enem ali v dveh semestrih (za pravno zgod. izpit) oziroma po 4 mesecih do enega leta za pravosodni in državoslovni izpit.

Za doktorski naslov mora kandidat po absolutoriju položiti še tri rigorozne iz področja poprej naštetih treh državnih izpitov. Vsak rigoroz stane 250 Din.

Največ pomislekov vzbujajo rigorozni, ki jih mislijo nadomestiti z doktorsko disertacijo po zgledu beograjske fakultetne uredbe. Ali bodo s tem zadovoljni študentje je pa drugo vprašanje. Ni tu ovira znanstveno vprašanje, temveč edino denarno vprašanje, saj stane doktorat z disertacijo neprijemno več, kot pa doktorat z rigorozni. Toda na to vprašanje se bomo še povrnili. Upravičena je zahteva študentov po deljenih izpitih.

Zagrebška uredba se je v zadnjih letih nekoliko prilagodila obči univ. uredbi. Namesto naših treh državnih izpitov imajo 4 diplomske izpite. Zanimivo je to, da delijo naš pravnozgodovinski drž. izpit v dva diplomska izpita in ne kakor bi mogoče pričakovali, delitev pravosodnega in državoslovnega, ki obsegata mnogo bolj obširno materijo. Prvi diplomski izpit mora slušatelj polagati po dveh semestrih, kajti prej ne more vpisati predavanj iz snovi drugega diplomskega izpita. Drugi diplomski izpit mora polagati po štirih semestrih. Tretji in četrti diplomski izpit lahko polaga po absolutorijih. Zanimivo je zopet to, da se vsi diplomski izpiti polagajo v strogih izpitnih rokih. Pri nas je to potrebno samo za pravno zgodovinski drž. izpit. Izpitni roki so: jesenski v oktobru, zimski v februarju in marcu in to po izbiri (pri nas samo v februarju!) letni rok meseca junija.

Predmeti 1. diplomskega izpita so: I. del rimskega prava, enciklopedija prava in pravna zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Drugi diplomski izpit: Pandekta, tripartita in cerkveno pravo (katoliško in pravoslavno).

Tretji diplomski izpit: državljansko pravo, civilni postopek, trgovsko, menično in čekovno, kazensko pravo in kazensko sodni postopek.

Četrti diplomski izpit: Obče drž. in ustavno pravo, mednarodno javno pravo, politična ekonomija, upravno pravo, finančno pravo.

Izpraševalnina za diplomske izpite se ne plačuje.

Državna taksa za 1. diplomski izpit je 150 din; za 2. dipl. izpit 150 din, za 3. 200 din, za 4. 250 din. Za vsak predmet 50 Din.

Za doktorski naslov mora kandidat položiti tri rigorozne. Predpisi so isti kot na ljubljanski univerzi.

Sodni rigoroz obsega izpitne predmete 3. diplomskega izpita. Politični rigoroz obsega izpitne predmete 4. diplom. izpita. Rimski rigoroz obsega predmete prvega in drugega diplomskega izpita in še mednarodno privatno pravo. Rigoroz se lahko polagajo skozi vse šolsko leto. Državna taksa za 1. rigoroz je 500 din, za vse nadaljnje je 10 din.

Beograjska juridična uredba je še bolj različna od ljubljanske. Nova enotna juridična uredba bo po vseh znakih temeljila na beograjski. Zato si moramo to uredbo še bolj natančno ogledati.

Predmeti predavanj: 1. Enciklopedija prava, 2. zgodovina in sistem rimskega prava, 3. zgodovina slov. prava, 4. diplomatska in politična zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev v 19. in 20. stoletju, 5. narodna ekonomija, teoretična in praktična, 6. cerkveno pravo, 7. državljansko pravo (građansko p.), 8. obče držav. in ustavno pravo kraljevine Jugoslavije, 9. kazensko pravo, 10. nauk o financah, 11. statistika, 12. kazenski sodni postopek, 13. administrativno pravo, 14. trgovsko in menično pravo, 15. sodna medicina, 16. mednarodno javno pravo, 17. mednarodno privatno pravo, 18. državljanski sodni postopek, 19. stečajno pravo, 20. šerijatsko pravo — za muslimane.

Prvo leto mora slušatelj imeti vpisana predavanja od 1.—6.

Drugo leto: Praktično narodno ekonomijo (ekonomsko politiko), državljansko pravo I. del (obči del in stvarno pravo), obče drž. in ustavno pravo kralj. Jugoslavije, kazensko pravo in statistika.

Tretje leto: Državlansko pravo II. del, upravno pravo, kazenski sodni postopek, sodna medicina, mednarodno javno pravo in nauk o financah.

Četrto leto: državljansko pravo III. del (rodbinsko, dedno, zadržno), trgovsko in menično pravo, mednarodno privatno pravo, državljanski sodni postopek, stečajno pravo in (šerijatsko pravo). Izpiti se polagajo posamezno in to iz vseh poprej naštetih predmetov in to pisмено ali ustno. V šestem semestru (predav. za tretji letnik) se lahko vpiše le oni kandidat, ki je z uspehom položil vse izpite iz prvega in drugega leta. V nasprotnem slučaju mora zadnji semester vpisati še enkrat ali večkrat. Izpitni termini so: junij, oktober in prva

polovica februarja. Diplomski izpiti se lahko večkrat ponavljajo, toda le v naslednjem izpitnem roku. Dokler kandidat ne položi izpita iz nižjega leta, ne more polagati izpita iz višjega leta. Ob koncu četrtega leta se polagajo ustni izpiti iz predmetov, ki se predavajo to leto, potem pa še praktični pismeni izpiti iz kazenskega, upravnega in državlanskega prava. Čas za nalogo je tri ure, dovoljena je uporaba zakonskih tekstov pod nadzorstvom profesorja. Iz teh predmetov so v 7. in 8. semestru seminarji z dopolnilnimi predavanji. Če kandidat ne položi z uspehom praktičnega pismenega izpita, ne more polagati ustnega izpita iz te grupe. Če pa ne položi ustnega izpita po opravljenem pismenem, ponovi samo ustni izpit. Ocene pri izpitu so: odlično (5), prav dobro (4), dobro (3), slabo (2) in nezadostno (1).

Juristi, ki hočejo postati doktorji prava, morajo položiti vse diplomske izpite. Vpisani morajo biti najmanj dva semestra v enem specialnem kurzu, kateri traja po en semester. Kurzi se delijo v: 1. privatno pravni kurz, 2. kazenskopravni kurz, 3. javnopravni kurz, 4. ekonomskofinančni kurz. Kandidat mora imeti v seminarju svoje grupe dve seminarski nalogi, in na podlagi ocen teh nalog mora dobiti dovoljenje dveh predavateljev za polaganje doktorskega izpita. Doktorski izpit je usten in pismen in sicer najprej usten in šele potem pismen. Polaga se iz one grupe, katere specialni kurz je poslušal.

1. V privatno pravni grupi iz: rimskega prava, državlanskega prava, trgovinskega prava z meničnim in stečajnim pravom in državlanskega sodnega postopka.

2. V kazenskopravni grupi iz kazenskega prava, kazenskega sodnega postopka in sodne medicine.

3. V javnopravni grupi iz: občega državlanskega prava in ustavnega prava kraljevine Jugoslavije, upravnega prava, mednarodnega javnega prava z diplomatsko in politično zgodovino Srbov, Hrvatov in Slovencev v 19. in 20. stoletju.

4. V ekonomsko-finančni grupi iz narodne ekonomije (teoretične in praktične), nauka o finančah in statistike.

II. Izpit mora delati še iz specialnih kurzov, ki jih je kandidat poslušal za doktorski izpit.

Če je razprava izbrana iz cerkvenega prava, zgodovine slovanskih prav, mednarodnega privatnega prava ali šerijatskega prava, mora kandidat polagati izpit razen iz že naštetih predmetov svoje grupe še iz predmeta, ki si ga je izbral za razpravo. Ta izpit lahko kandidat ponavlja le še enkrat. Če pa neopravičeno odstopi od izpita, se smatra, da je pri izpitu padel. — Za pismeni izpit mora kandidat napisati eno strokovno znanstveno razpravo iz iste grupe, iz katere je polagal ustni izpit. Kandidat iz javnopravne, kazenskopravne in privatnopravne grupe lahko dela doktorsko razpravo (disertacijo) iz cerkvenega prava in zgodovine slovanskih prav, v privatnopravni grupi tudi še iz mednarodnega privatnega prava in šerijatskega prava. V razpravi mora naznačiti, kje so uporabljeni viri in literatura. Priložiti mora življenjepis in pismeno jamčiti s častno besedo, da je razpravo sam izdelal. Če se pozneje dokaže nasprotno, se mu uniči doktorska diploma. Dekanat juristične fakultete določi tričlansko komisijo, najstarejši je predsednik; komisija imenuje iz svoje srede referenta. Ko je razprava ugodno sprejeta, mora kandidat ustno zagovarjati zaključke svoje razprave, dokazati, da je samostojno delal in da so mu poznane metode in literatura njegove stroke. Če umakne že predloženo razpravo, se smatra, da ni položil pismenega izpita. Na podlagi doktorske razprave in po načinu zagovora odloči komisija, ali je kandidat položil pismeni izpit. Če pade pri pismenem izpitu, dela samo novo razpravo, ne pa ustnega izpita. Diploma se sme izdati šele, ko izroči knjižnici pravne fakultete 150 izvodov svoje tiskane razprave, kar mora storiti v enem mesecu po tisku. Fakultetni senat lahko odloči, da doktorško diplomu v počastitev priznanim delavcem na polju pravnih in ekonomsko-finančnih nauk.

Češka uredba je podobna ljubljanski. Služatelji pa imajo možnost, da delajo po pravnozgodovinskem izpitu takoj rigoroz iz iste snovi.

V Franciji traja normalen pravni študij samo tri leta. Koncem prvega in drugega leta so izpiti, brez katerih se slušatelj ne more vpisati v

višji letnik. Tretje leto se konča z izpiti pravniške licence, s katerimi 80% francoskih pravnikov konča svoje študije. Licenca namreč zadostuje za izvrševanje advokatske in sodniške prakse in za sprejem v ministrske urade z izjemami, da ne more biti univerzni profesor, sodnik na apelacijskih sodiščih in na državnih službah v najvišjih uradih. V četrtn letnik študija gre le malo slušateljev. Ob koncu 4. leta se delajo doktorski izpiti, ki obsegajo ustni izpit in pa disertacijo. Slušatelj pa se mora v Franciji odločiti za eno skupino študija in sicer — čisto pravniško vedo ali za gospodarsko-politično vedo.

J. P.

**Gg. akademikom
daje tvrdka**

Iv. Bonač

poseben popust

Lotter risalna orodja najnovejšega sistema, kot vse druge znamke, precizni risalni pripomočki, razmnoževalni in drugi papirji, polnilna peresa

Moške štofe,

kamgarne, športne ševrote itd. kupite dobro in poceni pri tvrdki

Manufaktura

komanditna družba

Ljubljana, Mestni trg 17

Študentom popust

Ivan Rob:

Življenje

Po tistem nesrečnem trenutku, ko sta se namreč spoprijela Nataričev Peter in življenje, se me je polastila nekam čudna radovednost, pomešana s strahom. Grozno rad bi bil poznal življenje, ali samo radi tega, da bi se mu mogel pravočasno skriti. Večkrat sem boječe pokukal izza vogla in hkrati upal, da bom vendarle kje zagledal to presneto življenje. Moje kukanje pa ni rodilo uspeha.

Ni mi treba posebej poudarjati, da je Nataričev Peter zrasel v mojih očeh. Kako tudi ne? Saj še ni dolgo tega, ko sva se skupaj igrala in vedela o življenju prav toliko, kakor moj oče o tem, koliko ptičjih gnezd je bilo na hribu sv. Marka, na pa se ti kar na lepem in to še brez vsakršnih zaslug, da, še celo s kazanjem jezika, seznanil z njim. Res je sicer, da se je ta zadeva izvršila v dokaj trdih, za Petra precej neprijetnih okoliščinah, ali bolečina mine, spoznanje življenja pa ostane. Zato sem se čez teden dni ojunačil, stopil pred Petra v rokah držeč nov, krvavordeč pipec in mu dejal:

»Peter, ali vidiš pipec? Čisto nov je in z enim rezom lahko odrežeš palec debelo palico. Ali ga hočeš?«

Petru so se zasvetile oči in edina beseda, ki jo je mogel spraviti skozi grlo, je bila:

»Daj!«

Ali ta beseda mu je tako zazvenela, da sem pri priči vedel, da je v srcu sklenil, da ne bo več lučal kamenja za mano in da me ne bo več švrkal s koprivami po golih nogah.

»Dam ti ga,« sem rekel, »ali nekaj mi moraš povedati. Kdo te je zadnjič pretepel na borjaču? Ali ni bilo to življenje?«

Peter me je debelo pogledal.

»Kakšno življenje neki?! To je bil berač Štefuc, kaj ga ne poznaš? Pa naj me kar počaka, ko bom velik, ga bom trikrat ubil. Zdaj pa daj pipec!«

Moj novi pipec je izginil v Petrov žep, se skušal v njem udomačiti, a ker se mu je stožilo po meni, je zdrknil izpod njegovih hlač in padel na tla. Peter ga je ročno pobral, ga spravil za svojo umazano srajco in odšel, ker se je menda bal, da se ne bi jaz premislil.

Tako torej! Zdaj nimam niti pipca, niti ne vem o življenju kaj več kakor sem prej vedel. Torej berač Štefuc je premikastil Petra? Prav, še premalo ga je! Spomnil sem se, da je oče pripovedoval o tem Štefucu čudne stvari. Tako na primer, da rad devlje muhe in celo hrošče v vino in potem vse to spiže, samo zato, da mu kdo vrže kakšen krajcar. In potem je oče še pristavil: »Ima pač trdo življenje.«

Pa kje ga vendar ima, sem se spraševal v mislih, menda vendar ne v svoji zašpehani malhi?

Moja predstava o življenju kot človeku se je rušila. Odslej se mi je prikazovalo v sanjah kakor velikansko poleno, ki se meče za mano in me mlati, dokler se ne zbudim.

Čez mesec dni po teh dogodkih so me dali v šolo. Mislil sem, da bom vsaj tam izvedel kaj bolj pomembnega o življenju, a učiteljica je o njem trdovratno molčala in jaz sem jo že takrat sumil, da življenja sploh ne pozna. Nekoliko više sem cenil našega kateheta. Sicer nam o življenju tudi on ni rad govoril, pač pa nam je skoraj vsako uro pripovedoval o večnem življenju, ki je baje čisto nekaj drugega kakor to naše pregrešno življenje. Iz njegovih besed sem razbral, da pride večno življenje šele po smrti in da ga ni nikdar konec.

Ali vse to mi ni moglo dati jasne predstave o večnem življenju. Pa mi tudi ni šlo za to. Jaz sem hotel videti kakšno je to življenje, ki je še pred smrtjo in ki se bo nekoč končalo.

Nekaj mi je vendar prinesla šola. Iz slovnice sem zvedel, da je življenje samostalni srednjega spola. Tako sem imel črno na belem, da življenje ni človek, ki je vedno ali moškega ali pa ženskega spola. (Besedo »dete« sem spoznal mnogo kasneje. Pri nas v vasi so takemu »detetu« navadno dejali — poscanec.) To dejstvo — da je namreč življenje srednjega spola — je potrdilo ministrstvo za poduk in bogočastje, kakor je bilo zapisano na prvi strani in sem torej sprejel to z mirno vestjo na znanje.

Potem je prišlo nekaj veselega: prišla je vojna in zaprli so šole. Mi otroci, prav posebno pa šolski otroci, smo se je menda edini — da ne omenim vojnih dobičkarjev — iz srca veselili. Vse bi bilo lepo, če bi le odrasli ne bili tako čudno zlobni. Branili so nam na cesto, prepovedali so nam hoditi na

trg, kjer je padalo največ šrapnelov in kjer si lahko dobil tako lepe svinčene krogle, s katerimi smo se otroci »frnikolali«. Kljub budnemu očesu staršev smo se tu pa tam izmuznili iz hiš in tedaj je bilo veselje da nikoli takega. Kakor se v jeseni jata vrabcev zapodij v žito, ga glasno čivkaje obira, letaje od njive do njive, tako smo se otročaji z vriščem zakadili na kraj, nad katerim se je razpočil šrapnel, pretepaje se pobirali svinčene krogle in prežali, kdaj in kje se bo razpočil naslednji šrapnel.

V tem in takšnem vrvenju sem čisto pozabil na življenje. A ni me samo to veselo vrvenje odvrčalo od misli kako bi prišel na sled življenju. Tudi odrasli mi niso več dajali za to pobude. Dočim so prej še govorili o življenju, so sedaj popolnoma utihnili.

Mnogo pa so govorili o smrti. O smrti pa sem imel že čisto določeno in jasno predstavo: okostnjak, ki drži koso v rokah. Ne vem, zakaj je treba tu toliko besedi.

Dolgo pa ni trajalo to vojno veselje. Morali smo bežati. Čemu bežati, ko pada toliko šrapnelov in ko je povsod toliko frnikol? Odrasli ljudje so res čudni. A kaj hočemo, ko pa vladajo odrasli. Ko bom jaz velik, bodo vladali otroci. Tako sem premišljeval tisto uro, ko si je moj oče naprtal na hrbet velikansko odejo, ko je mati spravljala v voziček mojo komaj nekaj mesecev staro sestro, ko sem jaz tlačil v svojo šolsko torbico svinčene frnikole in ko je moj brat krčevito držal za ročaj nočne posode. Tako smo bežali.

Ko smo korakali skozi sosednjo vas, se me je polastilo tako veselje, da sem iz vsega grla začel prepevati:

»Prav vesel iz šole grem,
mnogo lepega že vem,
kar naučil sem se v šoli,
ne pozabim vam nikoli.«

Ljudje so se prikazovali na svojih pragih in me čudno gledali. Neka sključena ženica pa je pokazala s prstom name in rekla okoli stoječim:

»Glejte ga, tako mlad je, pa že ve, kaj je življenje.« Jaz pa sem izbočil prsi in strumno korakal, da bi s tem potrdil starkine besede, čeprav sem v duši čutil, da življenja ne poznam.

(Dalje prihodnjič.)

Naši meceni

Takoj po smrti dr. Oražna in dr. Turnerja sta njiju ustanovi pričeli služiti svojemu namenu. Zanju se ni bilo treba boriti našemu študentu. Če pa bi mu bilo treba za to zastaviti sile, bi bila možna dva rezultata. Spoznal bi sile, ki bi mu ju hotele iztrgati; v obrambi bi strnili svoje vrste; spoznaje bi mu ustvarilo zavest, zavest bi ga vodila v dejanje. A še bolj verjeten bi bil drug zaključek: sile, ki so že povezane in preizkušene, a niso tenkovestne, bi napele vse, da se polaste daru. Da je ta druga varianta v naši sredini verjetnejša, potrjuje usoda vseh drugih ustanov.

*

Kakor da bi hotelo nadomestiti vso suženjsko enoličnost in navidezno praznost naše zgodovine prej in pozneje, se je zgnetlo v 16. stoletju toliko mogočnega, da je ono gotovo najsvetlejši čas naše zgodovine. Kmečki boji in vznik slovenske knjige s početkom tvorjenja naroda iz brezličnega ljudstva v okviru reformacijskega gibanja so v črti odpora proti Obrom, Bavarcem, Frankom, Madžarom, Benečanom in Turkom najvišja točka. Niti ona dvestoletna doba svobode — čas naših knezov in vojvod — ne bo mogla — pa naj to razdobje še tako pojasnimo — nikoli nadomestiti 16. stoletja. Naše zgodovine niso pisali kralji in cesarji — s krvjo jo je zapisoval kmet-tlačan, rokodelc in delavec. »Narod brez zgodovine« ima mogočne foliante popisane z mukami in ponižanji, pa tudi z žilavostjo in fanatično življenjsko silo, on ima zgodovino ljudstva.

Že mnogo preje so se prebijali plamenčki skozi mrak, a v teh sto letih je vzplamtel ogenj od Zilje pa do Brežic, od Kočevja pa do Ptujja. Za kosček kruha in žarek luči proti svetnim žlahtnikom in cerkvenim mogočnikom, ki so pozabili na Krista. Gregorič, kmečki general, je orožje, katero so mu dali in ga v njegovi rabi izurili, da v družbi križarjev pobija nevernike, obrnil proti sovražniku na lastni zemlji. Gregoričev kmetje in peščica Stercovih delavcev so bili premagani, a s krvjo so sklenili zvezo, prvi zarodek bodoče nujnosti...

Kakor je bil ebionit v praobčinah, Frančišku Asiškemu in frančiškanski levici, »apostolskim bratom« v Lombardiji, »lyonskim revežem« v Južni Franciji, begunkam in beghardom v Flandriji in na Nemškem, češkim taboritom, južnoslovanskim bogomilom in kakor se že imenujejo vse te zaničevane sekte, evangelij veselo oznanilo revnim, tako je to postal na Slovenskem v času Trubarja in njegovih predikantov. Vso zemljo od Prekmurja in Koroške pa do Belokranjske je tedaj objela slovenska knjiga v skupnost, ki je bila bolj slutena kot jasna le še posameznikom; a bila je začetek počasi se prebujajoče zavestne povezanosti v skupno enoto. Vemo, da so bile sile, ki so hranile reformacijsko gibanje v jedru premeteni računi fevdalcev in trgovcev, a odigralo se je šele prvo dejanje, ki pa je vsekakor pozitivno, a za drugo, ko bi si gotovo tudi pri nas stala nasproti Luther in Münzer, moramo postavljati le hipoteze, ki pa spričo kmečkih bojev govoré proti Luthru. Vsi resnični nosilci reform. gibanja pri nas so po značaju vzvišeni, močni, delavni in odločni. Oni so pokazali, da ni nujno, da na Slovenskem živé le hlapci.

Ko si danes iščemo svoj obraz v preteklosti, se zaustavljamo ob osemindeset letu; vendar pa nam je ta iz že širšega kroga — ki se je zavedel skupnosti naroda — rojena formula: našega programa z zahtevo »Zedinjena Slovenija« in postavitev narodnega vprašanja s političnim jedrom le mrtva fraza, če je ne združimo v sintezo z vsebino slovenskega 16. stoletja. Nadaljevati tam, kjer so nas ubili — je postavil Havliček Čehom za program.

Če upoštevamo veliko naklonjenost razumu in izobrazbi sploh v tem stoletju, se ne bomo čudili, da je tedaj študiralo do 150 študentov iz Kranjske na sloveči padovski univerzi, pa tudi v Paviji in Bologni; okoli 40 dijakov slov. dežel pa na meniških protestantskih univerzah v Tübingenu, Leipzigu in Wittenbergu — in da nam je ta doba dala gotovo prvega mecena. »...Mihael Tiffertus, Slovenec z Laškega, ki je živel od 1537 v bližini würtemberškega princa Kristofa...« (Kj-drič, Zgod. slov. slovstva, 1929., p. 20). Po Trubarjevem posredovanju je vojvoda Kristof dovolil okoli 1568, »da morejo študentje s Kranjskega dobiti dve mesti iz ustanove, ki jo je za dijake v Tübingenu napravil Mihael Tiffertus« (l. c. p. 61). Nadaljnja usoda te ustanove nam ni znana; gotovo je slična usodi prvih slov. knjig na prelomu stoletij.

*

Temu stoletju naše prve pomladi sledi temni čas 17. stoletja. Na pragu v to oddobje zatrtga plamena, morajo protestantski pastori in šolniki zapustiti naše dežele, a med kmeti in meščani ustanove tkzv. rekatolizacijske komisije. »Duhovni voditelji komisij so pač skušali vplivati s pridigo, toda svoj veliki uspeh dolgujejo rekatolizacijske komisije pač drugim sredstvom. Spremljala jih je oborožena sila; nalagali so smeje denarne kazni, katerih del je ostal njim samim, rušile so protestantske cerkve in protestantska pokopališča; sežigale so protestantske knjige; silile so kmete in meščane, da se ali izjavijo za katolicizem, ali pa prodajo za vsakršno ceno svojo posest, plačajo od izkupička desetek ter se izselijo« (l. c. p. 88). Prvič je zaplapolala grmada slovenskih knjig kot znak, da je ozko gledanje skušalo zatreti dvig svetlobe. Še večkrat se je to ponovilo — a vedno le v tej zvezi. »Primož Trubar, Kranjec« pride v. rimski indeks prepovedanih knjig. S Slovenskega je izginila slovenska knjiga ali pa je našla varnejše mesto v kmečkih skrinjah ali na podstrešjih — in danes moraš iskati original prve knjige svojega naroda na Dunaju. Proti dejstvu, da je od l. 1551. dalje v 43 letih izšlo med protestanti 45 slovenskih knjig, stoji druga ugotovitev, da so v nasprotnem taboru nastajale do l. 1574. le beleške in da je bilo treba še 98 let, ko je izšlo 5 ali morda 6 knjig v našem jeziku, dokler se prične ob koncu 17. stol. živahnejša literarna delavnost tudi na katoliški strani.

Gotovo je edino, kar se dviga iz teh prvih treh četrtin 17. stol. pozitivnega, pojava mecenata Luke Knaflja. V ustanovnem pismu stoji, da je bil Kranjec, župnik, profesor teologije in visoko učen gospod. O vsem tem danes ne bi nič vedeli; kulturna zgodovina ga ni nikjer ohranila spominu; izginil bi ta izseljenec kot množica drugih razkropljenih po svetu, če mu ne bi čut povezanosti s svojo zemljo in ljudmi narekoval, da je določil vse svoje premoženje za ustanovo, namenjeno kranjskim študentom.

V letu 1676., ko je rektor dunajske univerze, tudi Kranjec, Georgius Wohinitz napisal ustanovno listino, je bilo mogoče iz premoženja podpirati 4 kranjske študente, okoli l. 1855. že 19, po l. 1855. že 23 (gl. Novice 1866), a tik pred vojno je bilo že 30 štipendij po 1200 kron. Dohodki hiše in 3000 goldinarjev je omogočilo večini kranjskih študentov študij. Pa čeprav najdeš še danes na vseh mogočih mestih in v poklicih Knafljeve štipendiste — vendar so oni na čas svojega dunajskega študija gotovo pozabili — saj slov. študent po vojni ni imel nič od te ustanove, ki mu je preje 240 let koristno služila. Kakor da bi bil z dejstvom, da

smo si priborili svojo univerzo, tudi že rešen problem življenja našega študenta. 9 let v novi državi je trajalo, da so s konvencijo z avstrijsko zvezno vlado uredili pravno stran vprašanja, še nadaljnjih 5 let, da so za stvar zvedeli naši uradni faktorji — a še se ni premaknilo v smer rešitve niti za korak. Po sledečih 2 letih zvedo za ustanovo naši študentje in so v enem letu ves problem skoro popolnoma razvozlati, tako da stojimo danes po 20 letih — kakor vse kaže — tik pred uresničenjem poslednje želje plemenitega župnika.

Že smo mislili, da smo problem rešili, ko je avstrijska zvezna vlada izročila zapuščino našim predstavnikom na Dunaju. Sen slovenskega študenta — neodvisni dom — bi postal dejstvo. Zmago proti tujcu na Dunaju smo dobili, pa že se je dvignil drugi na domačih tleh in gotovo ne z dobro mislijo pokazal na besede v ustanovnem pismu, ki obvezujejo štipendiste, da molijo za pokojnega župnika.

Ti stavki naj opravičijo namen, da se izbere komisija, ki naj bi z vidika teh želja izbirala štipendiste. Dobro pa se zavedamo, da bi se z uresničenjem tega namena izpolnila težnja, da bi se izbiralo štipendiste le z ozkega političnega stališča, kar pa gotovo ni bila Knafljeva volja.

V kolikor smo informirani, so bile vsem upraviteljem in podpiranim te besede — v kolikor so jih vobče poznali — osebna zadeva vsakega obdarovanca in vprašanje njegove vesti. Saj nihče ne nosi na obrazu zapisanih svojih najglobljih čustev!

Vemo, da so tudi v katoliških vrstah ljudje, ki so daleč od tako ozkega gledanja, da se zgodi paradoks, da se v imenu Krista jemlje možnost življenja siromašnim študentom. Zato le želimo, da tudi oni zastavijo skupno z vsemi drugimi svoje sile, da se ne izpolnijo tudi v tem primeru besede, ki jih je Kristus tako nerad, a tako mnogokrat moral ponoviti za prerokom:

»To ljudstvo me časti z ustnicami, a njih srce je daleč od mene.« (Mat. XV, 7; Mark., VII, 6.)

*

Po zadnjih dogodkih v Avstriji je usoda Knafljeve ustanove na Dunaju zaenkrat nejasna, izgleda, da se bo preneslo težišče vprašanja zopet izven Ljubljane. Vendar je treba paziti na razplet tega za našega študenta življenjskega problema tako na Dunaju kakor tudi v Ljubljani.

Danilo Vojška (Nadaljevanje prihodnjič.)

Popravek: V št. 3a »1551« v članku »Naši meceni« naj se glasi v drugi koloni v 17. vrstici: a kot angleško orientirani liberalci namesto: a kot liberalno orientirani liberalci.

Znanost in rasno-higienska politika v Nemčiji

Letošnja prva številka »Zdravniškega vestnika« (leto X., št. 1), ki je posvečena spominu prof. dr. Alfreda Šerka, prinaša med drugim zanimiv članek izpod peresa dr. Kamoni-ja iz Münchena, pod naslovom: »Nekaj bežnih vtisov in misli z Rüdinevega predavanja o duševnih boleznih, njih individualnem zdravljenju ter preprečenju«.

Članek nam da presenetljiv vpogled v »znanost« današnje Nemčije, poleg tega pa še prav posebno osvetli danes tako abstraktno vprašanje rasno-higienske politike ali evgenike, ki je ena izmed glavnih formul nacional-socializma. Zato je vreden podrobnega izvlečka ali mestoma kar ponatisa. Takoj na začetku pravi pisec, da bi se tudi on rad oglasil s skromno besedo, ko je povsod toliko govorjenja o današnji nemški rasno-higienski politiki in še posebej o nemški rasno-higienski zakonodaji in »to tem lažje, ker zre temu delu sleherni dan v oči, n. pr. na psihiatrični kliniki prof. Bumkeja, pa še kje drugod«. Izvajanja prof. dr. Rüdina dopolnjuje pisec tu pa tam z besedami prof. dr. Bumkeja in prof. dr. Luxemburgerja.

Najprej pa si oglejmo s piscem »veliko dvorano« biološkega instituta, ki je bila 12. jan. ob 8 zvečer pravcato mravljišče ljudi. Predavanje ni bilo namenjeno samo zdravniškemu forumu, ampak še s prav posebnim naglasom široki javnosti. In ker sega nemška rasno-higienska politika s svojim delom tudi v duševnost poedinca, da n. pr. v slušaju kake take hibe ali bolezni, kot jih navaja § 1. nemškega zakona o zaščiti pred dedno bolnim potomstvom, po potrebi tudi proti njegovi volji ojalovi, le tu pa tam s posebnim razlogom mesto tega trajno internira, ga n. pr. v primeru posebno pozitivnih rasno-higienskih oblik moralno in materialno v »narodni skupnosti« privilegira, ga za cilje rasno-higienskega programa na

ta ali oni način mobilizira, potem ni čudno, če je našlo predavanje tako živ interes v tukajšnji javnosti. Precej rjavih in drugih uniform je bilo med poslušavci. Žensk vsaj toliko kot moških. Obrazi mladi kot stari. Z njih je tukaj precej težko čitati socialni položaj. Pa mislim, da je bilo tudi dokaj delavskih med njimi. Z večine pa so dali publikli svoj ton intelektualci. Poleg mene je sedel prileten gospod v bolj ponošeni obleki. Začela sta pogovor. Bil je psihiater. Jezika ni štedil in med drugim dejal: »Psihijatrija v Nemčiji ni v slepi ulici, hodi svojo odprto in ravno pot, svesta si je svojih nalog in še onih v okviru rasno-higienske politike...« Še par besed in že je v dvorani grobna tišina. K pultu koraka prof. Rüdini. Sproži desnico v pozdrav Hitlerju in nato tudi vsi v dvorani strumno, istočasno kot eden. Predavatelj je krepko raščen, sivolas in bradat, glas ima poln in prijetno moduliran.

Prve besede so namenjene preciziranju pojmov individualne ter rasno-higienske ali nadindividualne terapije. Individualna terapija pri pretežno dednih obolenjih odpove. Tukaj reši situacijo rasno-higienska, nadindividualna terapija.

Sledi razdelitev duševnih bolezni glede na njih izvor v dve skupini in sicer v dedne in pa v take, katerih vzrok leži v okolju.

Seveda je taka kategorizacija duševnih bolezni na principu te alternative do kraja ozkosrčna in nasilna in spada že v preteklost. Predavatelj se je je poslužil zgolj iz formalnih razlogov, da je spravil pod eno streho tiste bolezni, ki jih navaja § 1. zakona o zaščiti pred dedno bolnim potomstvom in jih tangira sterilizacija in da je široki publikli omogočil vsaj bežen vpogled na področje duševnih obolenj.

To svoje mnenje hoče pisec sedaj tudi potrditi. Zato citira bolj obsežno nekaj tozadevnih misli prof.

Luxemburgerja, ki jim pa mi radi njih zgolj znanstvene vsebine ne bomo sledili, ampak naj nam zadoštuje le zaključek iz katerega sledi, da ni gornja razdelitev duševnih bolezni samo zastarela, temveč popolnoma namerna, ker po današnjem stanju psihiatrije ni nobenega vzroka, da bi morali misliti, da dedna obolenja niso ozdravljiva.

Nato so našeta obolenja, katerih vzroki leže, po mnenju predavatelja, v okolju. Dodana so jim številca, ki nam povedo, po koliko takih primerov sprejmejo na leto nemški zavodi v oskrbo. Radi pomanjkanja prostora tega ne bomo navajali.

Zanimivi pa so podatki o drugi skupini, to je o skupini dedno bolnih. »V nemških zavodih je interniranih okrog 60.000 epileptikov, 80.000 shicofrenikov, 20.000 manično-depresivnih, 60.000 oligofrenikov. (Če to seštejemo in k temu prištejemo vsoto bolnikov iz prvega razreda, ki znaša ca. 34.000, dobimo skupaj 254.000 (!).« — Sledi razpravljanje o metodah prognoz dednih obolenj, čemur pa mi radi nebitnosti ne bomo sledili. Posebno značilne pa so sledeče predavateljeve besede, ki jih zato prinašamo zopet dobesedno: »Ne sme biti (torej) nobene opozicije proti rasno-higienskim ukrepom! Ta je velika v inozemstvu. Tega so krivi v glavnem različni svetovni nazor. Pri izvajanju sterilizacijskega zakona se ne moremo posluževati demokratičnih metod in čakati, kdaj se bo odločil shicofrenik prostovoljno za sterilizacijo. Delovanje sodišč za dedno zdravje je brezhibno! Koristi sterilizacijskega zakona bodo žele bodoče generacije. Moramo biti zvesti tradicijam svojih prednikov, svoji rasi in moramo izročiti bodočim generacijam zdravo maso! Omeniti je še prekinitev nosečnosti po evgoniški indikaciji, ki jo je moči izvesti v primeru, če je sterilizacija noseče žene že sklenjena stvar. Vsi ti ukrepi spadajo v okvir negativne (»aus-schaltende«) rasne higijene. Pozitivna rasna higiena pa je seveda še važnejša. V njen delokrog spadajo: denarne podpore za družine s številnimi otroci, različna privilegiranja telesno in duševno posebno markantnih oseb, posebna skrb države za organizirano Hitlerjevo mladež. Predavatelj citira tizadevno odstavek iz Hitlerjeve knjige »Mein Kampf«. Največjo revolucijo je doživel in doživlja Nemčija s politiko, ki bo obličila bodočnost. Njen korak je dalekosežen. S pozivom: »Vsak je dolžan pripomoči k uresničenju rasno-higi-

enskega programa, bodite prežeti z življenjskim optimizmom«, zaključuje prof. Rüdin svoje dolgo predavanje, pa tudi naš pisec svoj članek. Mislim, da tudi nam ni treba ničesar dodajati.

Študent po svetu

Po obisku g. Delbosa

Ob nedavnem obisku francoskega ministra Delbosa v Beogradu je poklonil francoski poslanik g. R. Brugère »Odboru študentskih združenj za mir« posebno spominsko medaljo in pismo predsedniku, v katerem pravi, naj hranijo to medaljo v spomin na vtis, ki ga je napravila društvena akademija na zastopnika francoskega naroda.

Odbor študentskih združenj za mir se je g. poslaniku zahvalil s sledečim pismom:

»Gospod Minister.

Z občutjem globoke hvaležnosti in veselja so sprejeli Odbor štud. združenj za mir in vsi študentje beograjske univerze komemorativno medaljo, ki ste jo dali gravirati za naš odbor. Po nepozabnih dnevih, ki smo jih preživeli ob obisku g. Yvona Delbosa v Beogradu, nam pomeni ta medalja, da vedo Francoska republika, njen narod in njena mladina, da imajo iskrene in neomajne prijatelje v narodu in mladini naše zemlje. Manifestacije, ki so se vršile neprestano ob obisku g. Delbosa in končno ta medalja, ki ste nam jo ljubezno poslali, so živ dokaz našega prijateljstva, tako potrebnega v težkih dneh, v katerih živimo, za naše zemlje in svetovni mir.

Izjavljamo Vam, g. Minister, našo voljo, da ostanemo vedno na strani Velike Francije, francoske demokracije in miru, kulture in človečanstva, na strani njenega naroda in njene mladine. Zahvaljujoč se Vam za veliki dokaz prijateljstva, ki nam ga izkazuje, upamo, g. Minister, da bomo imeli v času Vašega bivanja v Beogradu — o katerem želimo, da bi bilo dolgo in plodno — še priliko, da delamo skupno v dobro stvari, ki nam je draga: za zblizanje, ki naj bo vsak dan močnejše in stvarnejše, med našimi narodi in njihovo mladino, za mir in napredek v svetu.«

(Po Novi Riječi, 10. II. 1938.)

Iz Egipta

Nova egiptska vlada je sklenila ustanoviti vojaško organizirane formacije študentov v Kairu. Poveljeval jim bo ožji sorodnik kraljeve rodbine. (Wiener Journal.)

Poljske univerze in antisemitstvo

Protižidovska gonja je na poljskih akademskih tleh že nekaj let dovolj značilen pojav. Proti njej pa se v zadnjem času javlja močan odpor med poljskimi profesorji in študenti, kar se je prav posebej pokazalo v odločni borbi proti tkzv. »univerzemu getu« (geto = židovski mestni okraj). Poljske univerzne oblasti so namreč na začetku leta 1937-38 sklenile, naj se na univerze in visoke šole uvede za študente židovske narodnosti sistem geta. Židovski študentje smejo v predavalnicah zasedati le one klopi, ki so posebej zanje zaznamovane s številkami, če pa ni dovolj prostora, se morajo umakniti svojim poljskim tovarišem, ki imajo to srečo, da se po njihovih žilah pretaka indoevropska kri, in stoje poslušati predavanja. — Ta odredba, ki bi nedvomno imela usodne posledice na psihični razvoj mladih ljudi židovskega rodu, je k sreči nalletela na oster in upravičen odpor. Rektorji mnogih visokih šol so izjavili, da k njim sistem geta ne bo nikoli vpeljan. Profesor Michalowicz je »kot senator poljske republike, kot dober državljani in dober kristjan« izjavil študentom: »... Če si Bog ni pomišljal vdahnuti dušo svojega sina v telo Žida, ni pravica ljudi, da bi odločali, kdo je vrednejši...« Prof. Karbinski pa je izjavil, ko so nacionalistični študentje med njegovim predavanjem zahtevali, da se morajo Židje umakniti v naznačeni levi del predavalnice: »Če bi bil mlajši, bi ostal pokonci, tamle ob strani židovskih tovarišev.« Podobno se je izjavilo še 50 profesorjev. Rektor Lvovske univerze je dal geto študentom na glasovanje. Židovski, socialistični, demokratični in ukrajinski študentje so se vzdržali, izjavljajoč, da ne morejo glasovati o pravicah, ki so zajamčene po ustavi. Kljub njihovi odsotnosti se je večina študentov izrekla proti getu. Varšavski demokratični študentje so proglasili »enomesečno borbo proti getu«. Poljski »univerzni geto« je vzbudil veliko ogorčenje med študenti v inozemstvu. Angleški študentje so preko svojih or-

James Klugmann:

Kitajski študenti

Kitajski študentje imajo že v svoji tradiciji borbo za rešitev in osvoboditev svoje domovine. Maja 1919. so ravno oni začeli s protestnim gibanjem proti »21 točkam«, s katerimi je Japonska hotela uvesti svoje nadzorstvo nad Kitajsko. V velikih revolucijskih letih od 1925. do 1927. so stali študentje na čelu gibanja. Leta 1931., ko so japonske čete poplale Mandžurijo, so tisoči študentov s severa manifestirali po ulicah, poslali odposlanstva osrednji nankinški vladi in odločno zaklicali vladi ter ljudstvu, naj se upre napadalcu.

Koncem leta 1935. je bila Mandžurija zavzeta in japonske čete so, želeč si novih osvojitvev, nadaljevale svoje prodiranje v pet severnih provinc. Protiodgovor študentov je bil hiter. 9. decembra 1935 je 10.000 študentov korakalo po Peipingu (Peking) in pozivalo kitajsko ljudstvo, naj se združi v odporu proti invaziji ter za očuvanje neodvisnosti domače dežele. Dne 16. decembra se je vršila spet v Peipingu druga še mogočnejša demonstracija. Ti dve manifestaciji sta pomenili prebujenje študentovskega gibanja na Kitajskem.

Manifestacija 9. decembra je bila zgodovinska. Sklenjena je bila šele prejšnji večer, vendar so obveščene oblasti storile vse potrebno, da bi jo preprečile. Bilo je prepovedano prevažati študente z univerz Jen-King in Tsing-Hua, ki so prebivali na periferiji, s takšimi in avtobusi. 9. decembra so kitajske čete zapustile Peiping in japonske zastave so plapolale nad mestom, toda študentje iz Jen-Kinga pravijo: »To jutro smo vstali ob petih. Električni tok je bil pretrgan, prižgali smo sveče. Ob šestih in pol smo se zbrali in naša kolona se je šele pred zarjo začela pomikati naprej. Ko se je predsednik študentske zveze postavil pred nas, da bi govoril, so se približale avtomobilske hupe in vojaški koraki. Prihajali so, da bi nas prestrašili. Toda mi smo se odločili, da damo tudi svoje življenje za rešitev svoje domovine. Nismo se niti zganili, poslali smo kolesarje na poizvedovanje, ki so nam sporočili, da varujejo žično ograjo čete in policija. Takoj smo sklenili, da spremenimo svojo pot in 500 izmed nas se jih je odpravilo preko polja proti Peipingu, ponavlja besede povelja.«

Študentje iz Jen-Kinga so dospeli pred mesto, kjer so nateleli na tovariše iz Tsing-Hua. Toda vrata v mesto so bila zaprta. Vendar so v notranjosti že manifestirali tisoči študentov univerz in visokih šol ter razdeljevali letake prebivalstvu. Imeli so tudi posebne letake za policijo in za vojake, katere so prosili, naj nikar ne napadajo manifestantov: »Da rešimo svojo narodno eksistenco, se moramo vsi sodržavljan, ki lahko nosimo orožje, združiti, se zoperstaviti japonskim plenitvam in se boriti za osamosvojitve domovine.« Velikanske množice so se zbirale na cestah in jih pozdravljale.

Medtem so študentje iz Tsing-Hua in Jen-Kinga razbili mestna vrata, vkorakali in se pridružili svojim tovarišem. Kljub napadom policije in vojakov je uspelo 20.000 študentom obhoditi mesto.

10. decembra so poslali odposlanstva drugim univerzam. Novica o manifestaciji prejšnjega dne se je naglo raznesla in gibanje se je razširilo kot požar. Vsak dan so se vršile nove manifestacije, katerih se je udeleževalo na deset tisoč študentov. Koncem decembra 1935 so se vršile manifestacije v vseh mestih, pritegnjenih je bilo več kot 600 univerz ali šol, to se pravi, več kot 200.000 študentov.

Študentske delegacije so zapustile različne province in se odpravile v Nanking k vladi, da bi ji za-bižale, naj se odloči za odpor. V nekaterih mestih so študentje zavzeli kolodvore, se polastili vlakov in jih sami skušali voditi v Nanking. 20. decembra so tisoči šanghajskih študentov zasedli severni kolodvor in zahtevali, naj jih odpeljejo proti Nankingu. Ena izmed skupin je pripeljala vlak vse do Šanghova in bila tako le še sto kilometrov oddaljena od Nankinga. 27. decembra je 2000 študentov zavzelo kolodvor Sunjang v Hunanu in še istega dne jih je 14.000 osvojilo kolodvor Kajfeng v tem mestu.

To dobo bi lahko imenovali heroično dobo. Borba se je razvijala v največjih težavah. Seznamek mučnikov se je daljšal iz dneva v dan.

Prve mesece 1936 se je gibanje še bolj razširilo. Študentske zveze so se večale po univerzah in po šolah na provinci. Študentje so, zavedajoč se svojega poslanstva, spoznali, da je prišel trenutek, ko je treba razširiti njihova stremljenja med prebivalstvom trgov in vasi.

Študentje med kmeti. Marca 1936 so študentje iz Peipinga in Tsing-Hua pisali svetovnemu

študentovskemu zboru: »Spremenili smo smer svojega gibanja. Ko smo zbrali vse peipinške študente, smo vrgli vse sile na propagando med prebivalstvom. Trudili smo se, povezati ves kitajski narod v odporu proti Japoncem.«

Januarja 1936 je več kot 1000 študentov zapustilo Peiping in Tien-Tsin »v kmetijski misiji«. Odšli so v tisočih proti notranjosti.

Z vsemi sredstvi: letaki, podobami, zastavami, pesmimi, gledališkimi prizori so se lotili poučevanja kmetijskega ljudstva, in hkrati mu skušali pokazati, kakšne nevarnosti groze domovini. Spočetka so jih motile učene besede in univerzno izrazoslovje, toda brž so se naučili posluževati se najpreprostejših sredstev izraza in propagande. Često so naleteli na sejem in porabili ugodno priliko za prireditve zborovanja, na koncu katerega se je ustanovila kmečka zveza. Hodili so od hiše do hiše in govorili ženam.

»Kmetijske misije« so bile za študente resnična žrtev. Odpotovati na misijo, se je reklo: izostati od šole, zapustiti družino in prijatelje, napotiti se v deželo čisto brez denarja v žepu in z nezadostno obleko. Neko pismo, ki ga je poslala skupina študentov, ki so odpotovali v notranjost — marca 1936 — nam pravi:

»Hud mraz je in študentje nimajo toplih oblek, komaj da se imajo s čim hraniti. Pod snegom, ki pada, si krčijo pot vzdolž ledenih razkopanih polj. Veter se lahko še tako zajeda vanje, prenašajo ga pogumno, kajti domačini so jim resnično naklonjeni. Nekateri med študenti gredo bosih nog, ker se jim je obuvalo popolnoma uničilo; vsi spe na slam, obleke so jim premočene in umazane. Preživljajo bele noči pod zledenim nebom...«

Vsa poročila pripovedujejo o silnem vplivu teh »kmetijskih misij«.

Kasneje, koncem 1936, po ustanovitvi Narodne zveze kitajskih študentov so bile misije redno organizirane. Zbori, umetniške skupine učiteljev so krožile po deželi.

Študentska zveza je z narodnega in pokrajinskega vidika sestavila delovni načrt za počitnice, da bi mogli študentje izpolniti svoj prosti čas s tem, da stavijo svoje znanje v službo ljudstvu. V Šanghaju in drugih mestih so odprli šole za odrasle, medtem ko so drugi zbirali otroke po mestih in vaseh.

(Se nadaljuje.)

organizacij vložili proteste pri poljskem poslaništvu v Londonu. Ameriške študentske organizacije so podoben protest izročile poljskemu prosvetnemu ministru. Mnogo ostrih ugovorov je povzročil poljski geto tudi med študenti v Franciji, Belgiji in na Češkoslovaškem. Tudi »Svetovni študentski zbor« je poslal številnim poljskim študentskim organizacijam solidarnostno izjavo za borbo proti getu. — Pod vtisom tega močnega odpora bo verjetno »univerzni geto« na Poljskem v kratkem odstranjen. (Po »La Voix des Etudiants«.)

Malenkosti dneva

Nekaj za »Stražo v viharju«

»Jutro« z dne 22. marca poroča: »Washington, 21. marca. V vseh ameriških cerkvah so včeraj prečitali skupno pastirsko pismo 61 ameriških škofov, ki v njem ostro protestirajo proti bombardiranju nezaščitenih mest v Španiji s strani frankovcev, ki ne napadajo samo vojaških utrd, marveč tudi nezaščitenih vasi, in celo ženske in otroke, ki so se zatekli v cerkev. Ameriški katoličani odklanjajo tak način borbe in obsojajo tako početje.«

»Načelnost«

Na »Jutrovo« vprašanje »Kaj je z »Veliko puntarijo« odgovarja »Slovenec« z dne 13. t. m.: »Kakor smo zvedeli, je bila drama pač prepovedana za vpriporitev od oblasti, ki je zato poklicana in upravičena, toda namesto, da bi prireditelji (?) iskali vzrok morda v drami sami, v ideji, v tendenci — in ta drama je močno tendenčna — ali pa morda v osebi pisatelja in dogodkih, ki so navadno v zvezi z njegovimi nastopi, pa vržejo z največjo naslodo in zlohotnostjo puščice v tiste, ki so jim zaradi svoje načelnosti (?) najbolj na poti, ne glede na to, ali so v svoji veliki poštenosti ugotovili dejansko stanje.«

Velika Nemčija in njeni južni sosedi

Pod naslovom »Pogled na jugovzhod« objavlja »Frankfurter Zeitung« z dne 17. t. m. uvodnik, v katerem se dotika tudi posledic najnovejše spremembe v srednji Evropi. List poudarja med drugim:

»Lahko si mislimo, da ima nemški narod kot največji in najmočnejši narod v notranjosti Evrope, kot narod z visoko kulturo in visoko tehniko življenja, še vedno veliko nalogo v prostoru, v katerem so nekoč Habsburžani pred svojim odstopom izpolnili častno misijo kakor ostale nemške knežje družine v Vzhodni marki. Korak nazaj ni več mogoč. Državna edinost dežel ob Dunavu je pri kraju. Dasi se nove države v svoji svobodi še morda niso znašle, se ji vendarle ne bodo mogle več odpovedati in mi samo želimo, da bi se z novim položajem prav tako hitro sprijaznile kakor na primer Jugoslavija. Želimo le, da bi v naših odnosih s sosednimi državami vlada popolna enakopravnost. Zato smo mnenja, da bi se morala s polnim razumevanjem upoštevati morebitna nemška zahteva o samoodločitvi.«

Nemški narod ima na jugovzhodu še nadalje svojo posebno nalogo. Zgodovinske in kulturne vezi so močne, gospodarske pa so se v poslednjem času znatno okrepile. Prav te pa so tako pomembne, da bi jih en sam nemški rod ne mogel povsem izpolniti. Z avstrijsko državo prevzema Nemčija tudi vse naloge nemštva na jugovzhodu, ki so se seveda po svojem bistvu in po svoji obliki močno spremenile. Naš pogled se obrača v smer, ki doslej ni bila pri mnogih izmed nas dovolj resno upoštevana. Kako bo kmalu vplivalo na našo miselnost dejstvo, da so naši sosedi ne le Italija, temveč tudi Jugoslavija in Madžarska, da je Maribor ob Dravi oddaljen od rajhovske meje komaj 10 km, pa da lahko z Dunaja z brzim vlakom v dobrih štirih urah dospemo do Budimpešte. Kako blizu nam je naenkrat postal ves Balkan in koliko realnejše se bomo lahko sedaj zanimali za usodo raztresenih nemških naselbin na jugovzhodu. Te naselbine bodo sedaj lahko posredovalke med nemškim rajhom in državami, s katerimi imamo odslej skupno mejo.« (»Jutro«, 19. III. 1938.)

Framasonsko-boljševiški eksponent v angleški vladi

V »Straži v viharju« 3. III. 1938 čitamo o odstopu angleškega zunanjega ministra in poslanca konservativne stranke Edena tole odkritje: »Največji uspeh žoltordečega pakta pred 4 leti, sklenjenega v Parizu, je bilo imenovanje člana lože Edena za zunanjega ministra Anglije. Ugled Anglije je zaradi Edenove politike strašno padel. Toda ta škodljivec domovine in eksponent framasonsko-boljševiškega kartela se v svojem framasonskem patriotizmu ni dal tako zlahka odgnati s svojega fotelja. Zato se Stražarji tako ve-

Nogavice, rokavice, damsko in moško perilo, turistovske potrebščine najugodnejše

pri trdki

Josip Petelinc, Ljubljana

za vodo (blizu Prešernovega spomenika)

Visokošolci 10% popusti

sele Edenovega odstopa v upanju, da bo imperij po Edenu zapravljen pozicije pridobil nazaj in da bodo odslej dalje padale tudi druge postojanke tega satanovega kartela.«

Priobčujemo članek v izveščku, ker je značilen za intelektualni nivo in enostavnost mišljenja tega bojevitiga katoliškega rodu, za katerega ni problematike, da je ne bi s satanom in Kristusom rešili, in ne budalosti, ki se je ne bi upali zapisati.

Kultura na vseh poljih

»Poleg pospeševanja obrti in industrije je dolžna Ljubljana, kot glavno mesto Slovenije, da podpira napredek slovenske kulture na vseh poljih. Iz predloženega proračuna razvidimo, da je občinska uprava to svojo dolžnost v okviru svojih finančnih možnosti izpolnila. Za zgradbo centralnega Slovenskega Prosvetnega doma se je dala podpora v znesku 100.000 din. Iz socialnih ozirov je pozdraviti, da je naša občina votirala podporo od 100.000 din za postavitev Jegličevega doma, kjer bodo dobivali revni visokošolci preskrbo.« (»Slovenec«, 10. marca 1938.)

Drugi prispevki ljubljanske mestne občine »napredku slovenske kulture na vseh poljih« so še 200.000 din za novo bogoslovno semenišče, 100.000 din za Zvezno fantovskih odsekov in 100.000 din za Moderno galerijo.

Ste pričakovali še kaj? Ali mislite, da se razvija slovenska kultura še na kakšnem drugem polju? Ali pa mislite, da...

Tudi priznanje

V zadnji številki našega lista (I. II., št. 4) smo prinesli članek »Kaj je z Akademsko akcijo«. Na seji 11. t. m. je sedanjí predsednik A. A. predlagal popravek in utemeljeval nujnost, da se popravek takoj odpošlje, kajti »1551« bi moral iziti že prejšnji teden. Po daljši debati je bil popravek sprejet s petimi proti dvema glasovoma.

Toda do danes ga še nismo prejeli. Mislimo, da je predsednik A. A. vendarle opazil, da bi bil sprejeti popravek njegovo lastno priznanje, da je vse, kar smo v omenjenem članku napisali, resnično.

Vemo še, da preko sklepa odbora predsednik A. A. ne more in ga zato pozivamo, da nam popravek vendar pošlje ali pa pred odborom prizna resničnost vseh naših obdolžitev. Druge poti ni.

»Nacisti« in »mi«

»Straža v viharju« z dne 3. marca poroča o občnem zboru Društva za ligo narodov in svetovni mir na beograjski univerzi, »ki je še edino, ki ga vodijo nacisti, zakaj vse druge akademске organizacije imajo že v monopoliziranem zakupu marksisti«. Mem drugim piše: »Nacisti se sklicujejo, da je občni zbor odobren od rektorata, legalen. Vse zastoj. Kličejo telefonično rektorja na pomoč, a rektorja ni... Številčno petkrat večja levičarska masa pritiska proti vratom. Poslednje povelje: »Napole, izdajec!« Kaj smo hoteli... Če nismo hoteli krvi, smo kot petkratna manjšina morali izbrati, četudi nečastno, vendar manjše zlo — »pacifističen umik«. Na odposlanca zunanjega ministrstva je ob odhodu zalajalo nešteto grl: »Uaaa, dole!« Če »Stražin« beograjski dopisnik šteje med marksiste radikale, davidovičevce, zemljoradnike, se mu prav nič ne čudimo, saj ravna po receptu moža, ki je nedavno izjavil, da ne bo trpel ob sredozemskem morju boljševizma ali česa podobnega in ki pod tem »nekaj podobnega« razume vse, kar ni fašistično; da pa se budni »Stražarji« vendar enkrat odkrito istovetijo s sebi najbolj primerno družino, tega smo res veseli.

Vse naročnike, ki še niso poravnali naročnine, ponovno opozarjamo, da to takoj store. List bo mogel redno izhajati le, če bodo tudi naročniki storili svojo dolžnost. Naročnino plačate lahko tudi na univerzi pri vratarju.

Nemški bombniki in avstrijski plebiscit

»Od davi korakajo preko vseh meja nemške Avstrije čete nemške vojske. Celi polki pehotne divizije in motorizirani oddelki, narodnosocialistični SA in SS oddelki na zemlji in nad njimi, cela krdela naših bombnikov na sinjem nebu, ki so bili sami poklicani od nove narodno-socialistične vlade na Dunaju na pomoč, so jamstvo, da bo avstrijskemu narodu končno v najkrajšem času dana možnost, da z resničnim ljudskim glasovanjem odloča o svoji usodi in bodočnosti.« (Lz Hitlerjeve poslanice nemškemu narodu 12. marca 1938.)

Draginja v Holandiji

Porod princeze Julijane stane Holandijo preko 100 milijonov Din. Vsota je preračunana za sledeče izdatke: zdravniki, zibelka, iluminacije, topovski streli, telegrami i. sl. Ni to malo za 8 milijonski narod!

News Cronicle.

Razpust A. A. K. »Njive«

Banska uprava je z odlokom dne 30. okt. 1937 razpustila a. a. k. Njivo radi prekoračenja delokroga. Odbor se je proti temu odloku pritožil na notranjega ministra in je prejel odločbo v srbskem jeziku, ki se v slovenskem prevodu glasi tako-le:

Kraljevina Jugoslavija
Ministrstvo notranjih zadev
upravni oddelek III.
III. št. 43462/37
22. januarja 1938
Beograd

Akademski agrarni klub »Njiva« se je pritožil temu ministrstvu proti odločbi kraljevske banske uprave dravske banovine II./2 št. 594/2/37, s katero je bilo to društvo razpuščeno.

Po tej pravočasno vloženi pritožbi je ministrstvo preučilo izpodbijano odločbo, vse spise kakor tudi navedbe v pritožbi in na osnovi §§ 114, 120 in 122 zakona o občem upravnem postopku izdaja

odločbo,

da se potrdi odločba kraljevske banske uprave II./2 št. 594/2/37 kot na zakonu utemeljena iz razlogov, ki so v njej navedeni in da se pritožba kot neumestna zavrne.

O tem naj se obvesti kraljevska banska uprava in pritožitelj.

Pristojbina je plačana.

Dano v ministrstvu notranjih zadev 22. januarja 1938. III. št. 43462/37.

Pečat.

Po pooblastitvi
ministra notranjih zadev
svetnik:
(podpis nečitljiv).

„SOKO“

oblačila

so domači izdelki!

Akademiki popust

DR. A. KANSKY

KEMIČNA TVORNICA

KEMIJA
FIZIKA
MEDICINA
HIGIJENA

Brzojavni naslov:
Eterkansky Ljubljana

LJUBLJANA, KREKOV TRG 7
TELEFON 20-88